

Література

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) 2004. — Частина 1. — К. — 1272 с.
2. Handbook of Key Changes in International Accounting Standards (IASs). — Ernst & Young. July. 2005.
3. International Financial Reporting Standards (IFRSs) 2005 including International Accounting Standards (IASs) and Interpretations as at 1 January 2005 — 2305 page.

Голубнича Г. П., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дослідження закономірностей та конкретних історичних форм розвитку глобальної бізнесової діяльності як якісно нового виду суспільної діяльності та забезпечення її відтворення є актуальним для багатьох галузей економічної науки, у тому числі й для обліково-аналітичних. У сучасних умовах особливого суспільного значення набувають бухгалтерський облік і звітність як галузі економічної науки про інформаційне, кадрове, освітнє забезпечення відтворення глобалізованої діяльності, що вимагає відображення системних змін.

Проблеми теорії і методології сучасного бухгалтерського обліку та звітності розглядаються в працях вітчизняних учених: Білухи М. [1, 2], Величко О. [8], Голова С. [3, 4], Костюченко В. [4, 5], Кузьмінського Ю. [6], Ловінської Л. [7], Пархоменка В. [8], Сопка В. [11], Швеця В. [13] та ін. [12]. Між тим, окремі питання за даним напрямом залишаються ще недостатньо вивченими, по-перше, сутність фінансової звітності як складової глобальної системи бухгалтерського обліку; по-друге, посилення соціальної функції фінансової звітності; по-третє, інтелектуалізація звітності в нових економічних умовах; по-четверте, зміна організаційних та професійних засад фінансової звітності.

Глобальний бухгалтерський облік, що забезпечує суспільні інформаційні та інші потреби, в багатьох теоретичних дослі-

дженнях розглядається як складна багаторівнева економічна система. Між тим, визначення меж окремих складових такої системи та склад чинників, які впливають на їхню стабілізацію і зміни ще потребує вивчення. Можна навести тільки один приклад, пов'язаний із придбанням фінансовою звітністю нових функцій, що відображає її оновлену сутність, і вимагає відповідних змін у соціальному та екологічному обліку та у структурі системи глобального бухгалтерського обліку. Це — посилення соціальної функції фінансової звітності, формами реалізації якої є надання обліково-аналітичної інформації з метою визначення соціальних оцінок на макро- та мікрорівнях щодо забезпечення населення робочими місцями, динаміки соціальних виплат, внесків компаній у підвищення добробуту територіальних громад, оцінки рівня бідності населення, оцінки регуляторних процесів, боротьби з фальсифікаціями, захисту інтересів населення в умовах економічної кризи. Отримання історичної інформації щодо подій, які мають соціальне значення, дає можливість визначити найбільш гострі питання та приймати відповідні рішення, пов'язані з соціальною політикою як компаній, так і держави з одночасним посиленням ефекту нових форм управління у цілому. Теоретичне і практичне значення поступово набуває дослідження звітності як складової механізму забезпечення суспільних потреб, тобто, посилення суспільної функції звітності. Отже, межі фінансової звітності, обліково-аналітичних оцінок та інформаційного забезпечення, які вона містить, постійно розширюються, досягаючи меж глобалізованих бізнесових та соціальних процесів, що утворюють зміст господарської діяльності, і сприяють задоволенню суспільних інтересів. У цих умовах звітність суб'єктів господарювання стає не тільки методом бухгалтерського обліку, а й інструментом задоволення суспільних потреб. Посилення практичного спрямування облікової інформації у другій половині XIX століття набуло свого значення у дослідженнях історії та теорії звітності в першу чергу зарубіжними вченими (Дж. Бродбент, Р. Лаугхлін, Т. Тинкер). Разом з тим, єдиної та універсальної теорії звітності, а також методології дослідження історії та перспектив розвитку звітності не розроблено [9, с. 75—76].

Об'єктивні обставини сучасного стану та перспективи розвитку як теорії, так і практики бухгалтерського обліку і звітності вимагають посилення історичного підходу до вивчення сутності і конкретних форм обліково-аналітичного забезпечення, процесів його формування та практичного використання. У свою чергу, до найрезультативніших напрямів дослідження історичної спадщи-

ни українських учених-економістів можна віднести ті, які пов'язані з методологією наукових досліджень. Вітчизняними і іноземними вченими приділяється особлива увага працям видатного економіста, випускника Київського університету Святого Володимира Є. Слуцького. У своїй роботі «Теория предельной полезности» ще на початку минулого століття він відмічав наукову та практичну значимість нового для того часу методологічного підходу до розробки наукових теорій — це використання результатів досліджень одного об'єкта кількома суміжними науками. Застосування такого методологічного підходу є прикладом використання на найвищому рівні абстракції одного з методів наукових досліджень — синтезу. В результаті досягається узагальнення конкретних видів наукових досліджень (кооперація інтелектуальної діяльності) відносно одного й того ж об'єкта або групи об'єктів, що дає можливість комплексно вивчити особливості його структури, якісні елементи, характерні риси тощо [10, с. II]. Такий метод на думку вченого можна вважати класичним. Підтвердженням правоти поглядів Є. Слуцького є факт формування окремого напрямку досліджень «інтелектуального» взаємного обміну між сучасним бухгалтерським обліком і фінансовою звітністю, з однієї сторони, та іншими економічними науками, з другої.

Таким чином, системні зміни у бухгалтерському обліку та звітності в умовах глобалізації бізнесової діяльності дають можливість зробити висновки, що звітність вже не можна розглядати тільки як економічну та обліково-аналітичну категорію, або тільки як складову методу бухгалтерського обліку. Фінансова звітність стає глобальним системним процесом, який має конкретні закономірності і умови відтворення з метою забезпечення суспільних потреб в якісній обліково-аналітичній та іншій економічній і соціальній інформації, тому потребується подальша розробка теорії і методології фінансової звітності в нових умовах, а також продовження вивчення питання щодо диференціації курсів зі звітності в навчальному процесі на рівні бакалаврату та магістратури в класичних університетах.

Література

1. Білуха М. Методологія наукових досліджень: Підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. вищ. навч. закладів освіти. — К., 2002.
2. Білуха М., Микитенко Т. Електронний депозитарій товарних запасів в обліку і контролі // Збірник праць всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку дер-

жавного контролю і аудиту в Україні» / За заг. ред. проф. В. Д. Базилевича. — К., 2009. — С. 21—24.

3. *Голов С.* Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. — К., 2007.

4. *Голов С., Костюченко В.* Международные стандарты финансовой отчетности. — Х., 2010.

5. *Костюченко В.* Облік і аналіз діяльності групи підприємств як єдиної економічної одиниці. — К., 2007.

6. *Кузьмінський Ю.* Що таке система бухгалтерського обліку // Бух. облік і аудит. — 2006. — №6. — С. 8—11.

7. *Ловінська Л.* Оцінка в бухгалтерському обліку: Монографія. — К., 2006.

8. Регулювання у сфері бухгалтерського обліку та аудиту в ЄС та перспективи адаптації законодавства України / Величко О., Голов С., Пархоменко В. та ін. — К., 2005.

9. *Richard Laughlin* Critical accounting: nature, progress and prognosis // Accounting Auditing & Accountability Journal. — 1999. — Vol.12, № 1. — P. 73—78.

10. *Слущкий Е.* Теория предельной полезности. — К.: Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. Вернадського В.І. — Арк. 1—410.

11. *Сопко В. В., Сопко О. В.* Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови: Навч.-метод. посібник. — К., 2002.

12. *Ходаківський Є., Данилко В., Цал-Цалко Ю.* Методологія наукових досліджень в парадигмі синергетики: Монографія. — Житомир: ЖДТУ, 2009. — 340 с.

13. *Швець В.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К., 2008.

Гринів І. З., здобувач кафедри фінансів,
Національний університет
Державної податкової служби України

ІНТЕГРАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Відповідно до стратегії реформування податкової системи, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2009 р. №1612-р, інтеграція бухгалтерського та податкового обліку є однією із основних складових реформування податкової системи. Для реалізації поставленої мети, на погляд автора, необхідно здійснити наступне: